

บันทึก

เรื่อง ทบทวนปัญหาตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ (กรณีนายพิเชฐ วรรณ) ซึ่งถูกสั่งให้ออกจากราชการ และกลับเข้ารับราชการแล้วเพราะได้รับการล้างมลทิน ก.ค.จะมีอำนาจ พิจารณาลดโทษเป็นลดขั้นเงินเดือนตามมาตรา ๗ (๕) และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้หรือไม่)

เดิมสำนักงาน ก.ค.ได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๑๕๐๕/๒๐๔๔๕ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๒๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติมีคำสั่ง ที่ ๗๙/๒๕๒๔ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๒๔ ลงโทษนายพิเชฐ วรรณ เจ้าหน้าที่ บริหารการประถมศึกษา รับเงินเดือนในระดับ ๕ รักษาการในตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการ การประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี โดยให้ออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๒๔ และนาย พิเชฐฯ มิได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว ต่อมาผู้ร่วมกระทำความผิดรายอื่นได้อุทธรณ์คำสั่งให้ ออกจากราชการเพราะเหตุเดียวกันนี้ ซึ่งรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายมีชัย ฤชุพันธุ์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้สั่งการให้ ก.ค.จะพิจารณาทบทวนการลงโทษนาย พิเชฐฯ ใหม่ เพราะเป็นเหตุในลักษณะคดี แต่ก่อนที่ ก.ค.จะพิจารณาทบทวนและมีคำสั่งอย่างใด ในกรณีนี้ นายพิเชฐฯ ได้ขอกลับเข้ารับราชการใหม่เพราะเหตุได้รับการล้างมลทินตาม พระราชบัญญัติล้างมลทินฯ ในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ และ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีได้มีคำสั่งที่ ๑๘๖/๒๕๒๖ บรรจุและแต่งตั้งนาย พิเชฐฯ เข้ารับราชการใหม่ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ต่อมาเมื่อ ก.ค.พิจารณาทบทวน การลงโทษนายพิเชฐฯ ใหม่ตามคำสั่งของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีแล้ว มีมติว่า พฤติการณ์ของนายพิเชฐฯ เป็นการกระทำผิดวินัยฐานไม่ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ และเที่ยงธรรม และไม่ถือปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ สมควรลดโทษให้นาย พิเชฐฯ จากให้ออกจากราชการเป็นลดขั้นเงินเดือน ๑ ขั้น สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติจึงมีคำสั่งที่ ๑๓๙/๒๕๒๗ ให้นายพิเชฐฯ กลับเข้ารับราชการตั้งแต่วันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๗ โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่ทราบว่สำนักงานการ ประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีได้สั่งให้นายพิเชฐฯ กลับเข้ารับราชการใหม่เพราะเหตุได้รับการ ล้างมลทินแล้ว สำนักงาน ก.ค.จึงหาหรือว่าเมื่อนายพิเชฐฯ ได้รับการล้างมลทินตาม พระราชบัญญัติล้างมลทินฯ แล้ว และมีได้ใช้สิทธิอุทธรณ์ ก.ค.จะมีอำนาจพิจารณาดำเนินการทาง วินัยแก่นายพิเชฐฯ ตามนัยมาตรา ๗ (๕)^๑ และมาตรา ๘^๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ

^๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓
มาตรา ๗ ก.ค.มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

ครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ต่อไปอีก หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) มีความเห็นว่า นายพิเชฐฯ ได้ใช้สิทธิขอกลับเข้ารับราชการใหม่เพราะได้รับการล้างมลทินตามมาตรา ๕^๗ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ แล้ว และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีได้มีคำสั่งบรรจุและแต่งตั้งให้กลับเข้ารับราชการใหม่ไปตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖ ก่อนที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจะได้มีคำสั่งให้กลับเข้ารับราชการและให้ลงโทษลดขั้นเงินเดือนเป็นเวลาถึงหนึ่งปีเศษ และคำสั่งฉบับหลังนี้ก็มีได้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีแต่อย่างใด ดังนั้น จึงต้องถือว่าคำสั่งนั้นยังมีผลบังคับอยู่ และการสั่งให้นายพิเชฐฯ กลับเข้ารับราชการใหม่เพราะเหตุที่ได้รับการล้างมลทินได้เสร็จสิ้นไปก่อนที่จะมีคำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแล้ว ดังนั้น สำหรับกรณีนายพิเชฐฯ นี้ ก.ค.จึงไม่อาจดำเนินการทางวินัยแก่นายพิเชฐฯ ต่อไปโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔ (๕) และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้อีก

ต่อมาสำนักงาน ก.ค.ได้มีหนังสือ ปกปิด ที่ ศธ ๑๕๐๕/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๓๓ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ก.ค.ได้พิจารณาความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วเห็นว่า นายพิเชฐ วรรณา ถูกลงโทษให้ออกจากราชการโดยมิได้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๕) รายงานนายกรัฐมนตรีในกรณีปรากฏว่าหน่วยงานทางการศึกษา กรม อ.ก.ค.กรม หรือ อ.ก.ค.จังหวัด หรือผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือปฏิบัติตามโดยไม่เหมาะสม เพื่อนายกรัฐมนตรีจะได้พิจารณาและสั่งการต่อไป

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓

มาตรา ๘ ในกรณีนายกรัฐมนตรีได้รับรายงานของ ก.ค.ตามมาตรา ๗ (๕) ให้ นายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งให้หน่วยงานทางการศึกษา กรม อ.ก.ค.กรม หรือ อ.ก.ค.จังหวัด แล้วแต่กรณี ปฏิบัติการให้ถูกต้องหรือเหมาะสมต่อไป แต่ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีไม่เห็นด้วยกับมติของ ก.ค. ให้ ก.ค. รายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

เมื่อนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งหรือคณะรัฐมนตรีมีมติประการใด ให้ ก.ค. และหน่วยงานทางการศึกษา กรม อ.ก.ค.กรม หรือ อ.ก.ค.จังหวัด แล้วแต่กรณี ปฏิบัติตามหรือสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำสั่งหรือมติเดิมให้เป็นไปตามคำสั่งของนายกรัฐมนตรีหรือตามมติของคณะรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี แม้ข้าราชการครูผู้นั้นจะได้ออกจากราชการไปตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาแล้วก็ตาม

^๓ พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖

มาตรา ๕ ให้ล้างมลทินให้แก่บรรดาผู้ถูกลงโทษทางวินัยในกรณีที่ได้กระทำก่อนหรือในวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ และได้ถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ก่อนหรือในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ รวมทั้งบรรดาผู้กระทำผิดวินัยที่ได้รับนิรโทษกรรมก่อนหรือในวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๕ แล้ว ไม่ว่าจะได้มีการสอบสวนทางวินัยแล้วหรือไม่ก็ตาม โดยให้ถือว่าผู้นั้นมิได้เคยถูกลงโทษหรือลงทัณฑ์ทางวินัย หรือมิได้กระทำผิดทางวินัย แล้วแต่กรณี

อุทธรณ์คำสั่งลงโทษ แต่ได้ขอกลับเข้ารับราชการตามมาตรา ๕๔^๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ เนื่องจากได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ การที่นายพิเชฐฯ เลือกใช้สิทธิขอกลับเข้ารับราชการเนื่องจากได้รับการล้างมลทิน โดยมีได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษแต่อย่างใดนั้น น่าจะพิจารณาถึงเจตนาของนายพิเชฐฯ ได้ว่าต้องการจะใช้สิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการล้างมลทินโดยยอมรับในผลการลงโทษแล้ว ดังนั้น การกลับเข้ารับราชการและการเริ่มสภาพการเป็นข้าราชการครูของนายพิเชฐฯ จึงควรจะต้องเป็นไปตามที่นายพิเชฐฯ ใช้สิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการล้างมลทิน นอกจากนี้ ควรพิจารณาถึงการที่จะนำเหตุในลักษณะคดีมาใช้กับกรณีของนายพิเชฐฯ ตามเรื่องนี้ด้วย กล่าวคือ เรื่องเหตุในลักษณะคดี ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรีให้นำมาใช้กับข้าราชการที่ถูกลงโทษทางวินัยในความผิดที่ได้กระทำร่วมกันและเป็นความผิดในเรื่องเดียวกัน โดยเมื่อผู้ถูกลงโทษคนใดคนหนึ่งใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว และผลการพิจารณาเป็นคุณแก่ผู้อุทธรณ์ แม้ผู้ถูกลงโทษคนอื่นจะมีได้อุทธรณ์ด้วย ผู้ที่มีได้อุทธรณ์ก็ชอบที่จะได้รับการพิจารณาทบทวนการลงโทษให้มีผลในการที่เป็นคุณเช่นเดียวกันด้วย ซึ่งเรื่องเหตุในลักษณะคดีดังกล่าวไม่มีกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการกำหนดไว้โดยชัดแจ้งเหมือนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา การจะนำมาบังคับใช้โดยอนุโลมกับกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการได้เพียงใดหรือไม่ จึงเป็นข้อควรพิจารณาด้วย และหากพิจารณาถึงผลสืบเนื่องจากการนำเหตุในลักษณะคดีมาใช้บังคับกับกรณีข้าราชการประกอบด้วยแล้ว จะเห็นว่า เหตุในลักษณะคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีผลในลักษณะที่เป็นคุณต่อผู้ถูกลงโทษเท่านั้น กล่าวคือ จะทำให้ผู้ถูกลงโทษได้รับโทษน้อยลงหรือได้รับการยกโทษ โดยที่ไม่มีผลสืบเนื่องอย่างใดต่อไปอีก แต่สำหรับกรณีการลงโทษทางวินัยข้าราชการ เมื่อมีการสั่งลดโทษหรือยกโทษแล้ว ยังจะต้องมีกระบวนการต่าง ๆ ในระบบราชการสืบเนื่องตามมาอีก เช่น ต้องมีการสั่งให้กลับเข้ารับราชการหรือมีการสั่งเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการรับเงินบำเหน็จบำนาญ เป็นต้น การนำเหตุในลักษณะคดีมาใช้กับกรณีการลงโทษทางวินัยของข้าราชการจึงอาจจะไม่เป็นผลดีต่อข้าราชการเสมอไป ซึ่ง ก.ค.เห็นว่ากรณีดังกล่าวนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมาย เพื่อความรอบคอบควรที่จะให้คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาทบทวนเรื่องของนายพิเชฐฯ อีกครั้งหนึ่ง ในประเด็นที่ว่า นายพิเชฐฯ มีสิทธิที่จะเลือกกว่าจะใช้สิทธิกลับเข้ารับราชการตามคำสั่งใดได้หรือไม่ และการนำเหตุในลักษณะคดีมาใช้บังคับกับกฤษฎีกาของนายพิเชฐฯ จะกระทำได้เพียงใดหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาที่สำนักงาน ก.ค.ขอทบทวน ประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวง และสำนักงาน ก.ค.) แล้ว มีความเห็นว่า นายพิเชฐฯ วรรณากุลลงโทษให้ออกจาก

^๔ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓

มาตรา ๕๔ ข้าราชการครูผู้ใดออกจากราชการไปแล้ว และมีใช่เป็นกรณีออกจากราชการในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ ถ้าสมัครเข้ารับราชการและทางราชการต้องการจะรับผู้นั้นเข้ารับราชการ ให้ผู้มีอำนาจตามมาตรา ๔๒ สั่งบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งและรับเงินเดือนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค. กำหนด

ราชการตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นระยะเวลาก่อนวันที่พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ใช้บังคับ^๔ และนายพิเชษฐ มิได้โต้แย้งการอุทธรณ์โทษทางวินัยด้วยการใช้สิทธิอุทธรณ์นายพิเชษฐ จึงได้รับการล้างมลทินตามมาตรา ๕^๕ แห่งพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งผลของการได้รับการล้างมลทิน บทบัญญัติดังกล่าวให้ถือว่านายพิเชษฐ มิได้เคยถูกลงโทษทางวินัย ดังนั้น ก.ค.และนายกรัฐมนตรีจึงไม่อาจอาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ (๕)^๖ และมาตรา ๘^๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. ๒๕๒๓ ดำเนินการทางวินัยแก่นายพิเชษฐ ได้อีก ซึ่งความเห็นดังกล่าวเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) ที่ได้เคยวินิจฉัยปัญหาที่กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงาน ก.ค.ขอทบทวน^๘ ด้วยเหตุนี้ คำสั่งของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ ๑๓๙/๒๕๒๗ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๗ ที่ให้ลดโทษนายพิเชษฐ จากให้ออกจากราชการเป็นลดชั้นเงินเดือน ๑ ขั้น ซึ่งเป็นคำสั่งภายหลังจากที่นายพิเชษฐ ได้รับการล้างมลทินแล้ว จึงไม่มีผลใช้บังคับ ฉะนั้น การเลือกกลับเข้ารับราชการตามคำสั่งดังกล่าวจึงไม่อาจกระทำได้

สำหรับปัญหาที่ว่า ก.ค.จะพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ร่วมกระทำผิดวินัยกับนายพิเชษฐ ให้มีผลถึงนายพิเชษฐ ซึ่งมีได้อุทธรณ์ด้วย ได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) มีความเห็นว่า กฎหมายเกี่ยวกับวินัยข้าราชการมิได้มีบทบัญญัติให้การพิจารณาอุทธรณ์มีผลไปถึงผู้ถูกลงโทษทางวินัยที่มีได้อุทธรณ์ด้วย ดังนั้น การพิจารณาปัญหานี้จึงต้องเทียบเคียงกับบทบัญญัติมาตรา ๒๑๓^๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า การพิจารณาอุทธรณ์ที่จะมีผลไปถึงจำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์ตามบทบัญญัติดังกล่าว จะต้องเป็นกรณีที่จำเลยถูกลงโทษตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์พิพากษาไม่ลงโทษหรือลดโทษให้จำเลยผู้อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์จึงจะมีอำนาจพิพากษาให้มี

^๔ พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ประกาศราชกิจจานุเบกษาวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๖)

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

^๘ บันทึกความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่กรรมการร่างกฎหมาย) เรื่องขอทบทวนการหารือปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๓๐ (ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ปกปิด ที่ นร๐๖๐๑/๑๐๙๐ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๒ ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี)

^๙ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒๑๓ ในคดีซึ่งจำเลยผู้หนึ่งอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาซึ่งให้ลงโทษจำเลยหลายคน ในความผิดฐานเดียวกันหรือต่อเนื่องกัน ถ้าศาลอุทธรณ์กลับหรือแก้คำพิพากษาศาลชั้นต้น ไม่ลงโทษหรือลดโทษให้จำเลย แม้เป็นเหตุอยู่ในส่วนลักษณะคดีศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิพากษาลดโทษไปถึงจำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์ให้มีต้องถูกรับโทษหรือได้ลดโทษตามจำเลยผู้อุทธรณ์

ผลไปถึงจำเลยอื่นที่มีได้อุทธรณ์เช่นเดียวกับผู้อุทธรณ์ได้ แต่สำหรับกรณีของนายพิเชฐฯ นั้น เนื่องจากในขณะที่ ก.ค.พิจารณาอุทธรณ์และพิจารณากรณีของนายพิเชฐฯ นายพิเชฐฯ ได้รับการล้างมลทินแล้วตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งผลของการได้รับการล้างมลทินถือว่านายพิเชฐฯ มิได้เคยถูกลงโทษให้ออกจากราชการ และโดยผลของการได้รับการล้างมลทินดังกล่าว นายพิเชฐฯ ได้ขอกลับเข้ารับราชการ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีได้มีคำสั่งให้นายพิเชฐฯ กลับเข้ารับราชการใหม่แล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๒๖ นายพิเชฐฯ จึงมิใช่ผู้ที่ได้รับโทษอยู่ในขณะที่ ก.ค.พิจารณาอุทธรณ์ ฉะนั้น การพิจารณาอุทธรณ์ให้มีผลไปถึงนายพิเชฐฯ จึงไม่อาจกระทำได้

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๓๓